

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem v právní věci

žalobkyně: **L. S.**
státní příslušnost Běloruská republika

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**
sídlem 170 34 Praha 7, Nad Štolou 3

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2019, č.j. OAM-201/ZA-ZA06-ZA17-PD3-2012, o neprodloužení doplňkové ochrany

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR **se zrušuje** a věc se žalovanému vrací k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje

Odůvodnění:

1. Rozhodnutím ze dne 24. 10. 2019, č. j. OAM-201/ZA-ZA06-ZA17-PD3-2012 žalované Ministerstvo vnitra ČR rozhodlo, že se žalobkyni neprodlužuje doplňková ochrana podle ust. § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Toto rozhodnutí žalovaný odůvodnil tím, že žalobkyni byla udělena doplňková ochrana z důvodu neuspokojivé bezpečnostní situace v Bělorusku, avšak podle informací o situaci v této zemi dochází k postupnému jednání Běloruska se zeměmi západu, což se pozitivně projevuje v oblasti dodržování lidských práv. Žalobkyně v průběhu řízení ve věci její žádosti o prodloužení doplňkové ochrany neuvedla žádné skutečnosti, které by naznačovaly, že patřila mezi skupinu osob aktivně vystupujících disidentů, které jsou v Bělorusku vystaveny potížím se státními orgány.
2. Žalobkyně podala proti uvedenému rozhodnutí včasnou žalobu. Namítala, že doplňková ochrana jí byla udělena od roku 2013 a následně byla opakovaně prodlužována z důvodu nepříznivé bezpečnostní situace v Bělorusku, která se vyhrotila po prezidentských volbách v prosinci roku 2010. Informace o zemi jejího původu, které shromáždil pro své rozhodnutí žalovaný, neprokazují, že by od doby udělení, resp. prodloužení doplňkové ochrany v Bělorusku došlo k natolik významným změnám trvalého původu, že by žalobkyně již doplňkovou ochranu nepotřebovala. S odkazem na judikaturu správních soudů je v řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany zapotřebí srovnat okolnosti, za kterých byla udělena a později i prodlužována s okolnostmi danými při rozhodování o jejím prodloužení, přičemž rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany přichází v úvahu pouze, pokud se okolnosti změnila významným a trvalým způsobem, což v případě žalobkyně naplněno nebylo. V této souvislosti žalobkyně poukázala na to, že k udělení doplňkové ochrany v jejím případě přistoupil žalovaný z důvodu obecného politického dění a vývoje v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2010, přičemž v odůvodnění tohoto rozhodnutí nijak nespecifikoval skutečnosti, proč právě žalobkyni hrozí v zemi původu skutečné nebezpečí vážné újmy. Napadené rozhodnutí postrádá odůvodnění, v čem došlo v případě žalobkyně v zemi původu k významné změně trvalé povahy od doby udělení doplňkové ochrany. Jeho rozhodnutí proto žalobkyně považuje za nepřezkoumatelné. Zprávy, na které žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazuje, neposkytují dostatečný skutkový základ pro závěr, že v Bělorusku došlo k tak výrazné změně trvalé povahy, která by odůvodňovala neprodloužení doplňkové ochrany. Žalobkyně v této souvislosti odkázala na zprávu Amnesty International popisující, že v období let 2013 až 2018 došlo v Bělorusku k porušování řady základních lidských práv. Stejně tak z dalších zdrojů informací obsažených ve Zpravodaji OSN pro lidská práva a zprávě organizace Freedom House z ledna 2019 vyplývá, že přestože v Bělorusku došlo k určitým politickým změnám, jejich reálný vliv na ochranu lidských práv je v praxi zanedbatelný a že zatím nelze hovořit o výrazném zlepšení situace v oblasti ochrany základních lidských práv a svobod či v bezpečnostní situaci. Žalobkyně proto navrhovala, aby napadené rozhodnutí žalovaného bylo zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.
3. Žalovaný navrhoval zamítnutí žaloby žalobkyně jako nedůvodné.

4. Krajský soud vycházel z žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2019, č. j. OAM-201/ZA-ZA06-ZA17-PD3-2012 a z připojeného správního spisu žalovaného téhož čísla jednacího a poté dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Při řízení o žalobě žalobkyně vycházel přitom krajský soud z ust. § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a ze skutkového a právního stavu, který tu byl dán v době rozhodování žalovaného, přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů (ust. § 75 odst. 1, 2 s. ř. s.).
5. Z obsahu správního spisu krajský soud zjistil, že žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 11. 7. 2012. O této žádosti rozhodl žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 10. 2013 tak, že žalobkyni azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu neudělil, avšak udělil žalobkyni doplňkovou ochranu podle § 14a téhož zákona. Udělení doplňkové ochrany zdůvodnil žalovaný tím, že s ohledem na nepříznivou bezpečnostní situaci v Bělorusku, která se vyhrtila po prezidentských volbách v prosinci 2010, nelze v případě jejího návratu jednoznačně vyloučit, že by mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Následně žalobkyni doplňkovou ochranu prodloužil rozhodnutími ze dne 30. 10. 2014 a 1. 11. 2016. Dne 22. 10. 2018 podala žalobkyně žádost o prodloužení doplňkové ochrany, ve které uvedla, že se nadále obává o svůj život. V minulosti byla pronásledována z politických důvodů a tento stav v zemi jejího původu zůstává i doposud. Politický systém v Bělorusku je pro ni nebezpečný a v případě návratu jí hrozí uvěznění. Z obsahu správního spisu krajský soud dále zjistil, že dne 23. 4. 2018 byl s žalobkyní proveden pohovor k její žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Žalobkyně při něm uvedla, že naposledy byla v Bělorusku asi před 24 roky. Žádost o prodloužení doplňkové ochrany dne 22. 10. 2018 podala proto, že se bojí uvěznění z důvodu podání žádosti o azyl v České republice. Po sdělení žalovaného, že jí byla udělena doplňková ochrana z důvodu tehdejší obecné špatné situace v Bělorusku, která se podle dostupných informací zlepšila, žalobkyně odpověděla, že je to horší a ne lepší. Nedávno tam byl zaveden trest smrti. Ví to od lidí, kteří z Běloruska přijeli a utíkají tak. V Bělorusku má dvě dcery, o které má strach. Do České republiky přijela v roce 1997, tehdy měla pracovní vízum a přijela zde pracovat pro jednu firmu. Na otázku, proč si doposud nezažádala o trvalý pobyt, odpověděla, že o takové možnosti nevěděla. Návrat do Běloruska by byl její konec, neboť tam měla politické problémy, o kterých mluvila dříve. V České republice žije nyní s přítelem po dobu 17 let a ráda by tu zůstala. Součástí správního spisu jsou i zprávy o zemi původu žalobkyně a to
- informace odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR ze dne 14. 6. 2019 o bezpečnostní a politické situaci v Bělorusku,
 - informace Ministerstva zahraničních věcí ČR č.j. 1139-39-6/2019-LPTP ze dne 6. 6. 2019 pojednávající mimo jiné o situaci občanů Běloruska po návratu do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí a o jejich sledování v souvislosti s podáním žádosti o mezinárodní ochranu a o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti,
 - zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 13. 3. 2019 o dodržování lidských práv v Bělorusku v roce 2018 a

- informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor ze dne 18. 1. 2018 nazvaná „Shrnutí uplynulého roku: Bělorusko usiluje o větší národní konsolidaci“.

6. Podle ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu osoba požívající doplňkové ochrany je oprávněna požádat o prodloužení doby, na kterou je doplňková ochrana udělena. Tuto žádost musí osoba požívající doplňkové ochrany podat nejpozději 30 dnů před uplynutím doby, na níž je jí doplňková ochrana udělena. Pokud podání žádosti o prodloužení doplňkové ochrany ve stanovené lhůtě zabrání důvody na vůli osoby požívající doplňkové ochrany nezávislé, je oprávněna tuto žádost podat do 3 pracovních dnů po odpadnutí těchto důvodů. Ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a). Doplňková ochrana se prodlouží nejméně o dva roky; je-li důvodné nebezpečí, že by osoba požívající doplňkové ochrany mohla závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo ho již narušuje, prodlouží se doplňková ochrana o jeden rok. Při prodloužování doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny se postupuje obdobně.
7. Z citovaného zákonného ustanovení vyplývá, že trvají-li důvody, pro které byla doplňková ochrana udělena, nebo nenastanou-li důvody uvedené v § 17a zákona o azylu, ministerstvo na žádost osoby požívající doplňkové ochrany podanou nejpozději 30 dnů před uplynutím doby, na níž byla udělena, doplňkovou ochranu i opakovaně prodlouží (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2010, č. j. 3 Azs 8/2010 – 75). Předmětem jeho rozhodnutí podle tohoto zákonného ustanovení je tedy posouzení toho, zda situace v zemi původu znamená pro cizince hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Tuto skutečnost je správní orgán povinen při každé žádosti o prodloužení doplňkové ochrany hodnotit (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2009 č. j. 7 Azs 59/2009 – 124). Žalovaný tedy byl povinen především zkoumat, zda nadále trvá původní důvod udělení doplňkové ochrany nebo zda se naopak situace v domovském státě žalobkyně stabilizovala a tato změna je natolik významná a má trvalou povahu, že odůvodňuje zamítnutí žádosti o prodloužení doplňkové ochrany.
8. Krajský soud musí souhlasit s názorem žalobkyně, že udělení doplňkové ochrany rozhodnutím ze dne 10. 10. 2013 žalovaný tehdy nedostatečně odůvodnil nepříznivou bezpečností situací v Bělorusku po rezidentských volbách v prosinci 2010, pro kterou nebylo možno zcela vyloučit, že by žalobkyně mohla být v případě návratu vystavena nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1, 2 písm. b) zákona o azylu. Krajský soud se v této souvislosti zcela ztotožňuje i s názorem vysloveným v poukazovaném rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018 č.j. 4 Az 68/2017 – 58, že tato skutečnost nemůže jít k tíži žalobkyně, neboť čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení doplňkové ochrany, tím obtížnější odůvodňování jejího neprodloužení lze očekávat.
9. Nynější žalobou napadené rozhodnutí je v podstatě odůvodněno odkazem na použité shora citované informace o zemi původu žalobkyně tím, že v Bělorusku v období od udělení doplňkové ochrany žalobkyni došlo k podstatnému vývoji v zahraničně politickém směřování vývoje země, dochází k postupnému sbližování se zeměmi západu, což se pozitivně projevuje právě v oblasti dodržování lidských práv. K tomu žalovaný dodal, že žalobkyně v průběhu řízení o prodloužení doplňkové ochrany neuvedla žádné skutečnosti,

které by naznačovaly, že by právě ona patřila mezi skupinu osob aktivně vystupujících disidentů, které jsou v Bělorusku vystaveny potížím se státními orgány. S takovým závěrem žalovaného nemůže krajský soud s přihlédnutím k obsahu použitých zpráv o Běloruské republice souhlasit. Je pravdou, že informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor pojednávající o úsilí Běloruska o větší národní konsolidaci uvádí určité ekonomické a zahraničně politické úspěchy běloruské diplomacie. Podle informace odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR ze dne 14. 6. 2019 přidělila organizace Freedom House ve zprávě „Svoboda ve světě 2019“ Bělorusku status „nesvobodné“ a zemi hodnotí ve své sedmistupňové škále stupněm 7 v oblasti politických práv a 6 v oblasti občanských svobod. Tataž zpráva uvádí, že v roce 2015 došlo k opětovnému navázání vztahu Běloruska s Evropskou unií a USA včetně zrušení sankcí poté, co režim učinil některé pozitivní kroky v oblasti lidských práv a propustil politické vězně. Nicméně tataž zpráva uvádí, že ačkoliv běloruské zákony zakazují praktiky mučení a jiného krutého, ponižujícího a nelidského zacházení nebo trestání, běloruské bezpečnostní složky se k tomuto postupu uchýlovaly, např. používaly bití vyslýchaných. Mučení a nelidského zacházení se dopouštěly zejména běloruská policie a tajné služby a objevovalo se také mezi branci v armádě. Zákon zajišťuje svobodu pohybu včetně práva na emigraci, nicméně vláda občas omezovala právo na zahraniční cestování některým občanům, především bývalým politickým vězňům. V Bělorusku je stále uplatňován a vykonáván trest smrti bez náznaku ukončení praxe přes kritiku mezinárodním společenstvím. Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v roce 2018 charakterizuje Bělorusko jako autoritářský stát, v němž ústava ustavuje přímo voleného prezidenta jako hlavu státu a dvoukomorový parlament nazvaný Národní Shromáždění. Ministerský předseda, kterého jmenuje prezident, je symbolickým vůdcem vlády, moc se ale koncentruje v úřadu prezidenta a to jak fakticky, tak i v právní úpravě. Skutečnou nadvládu nad bezpečnostními silami vykonávají úřady a zejména prezident Lukašenko. Mezi problémy v dodržování lidských práv se řadilo mučení, svévolné zatýkání a věznění, život ohrožující podmínky ve věznicích, svévolné a nezákonné zasahování do soukromí, neopodstatněné omezování svobody projevu, tisku a internetu, včetně cenzury, blokování internetových stránek, lživá obvinění a pomluvy vládních úředníků, násilí na novinářích a jejich věznění, tvrdá omezení svobody sdružování a shromažďování, včetně soudního ukládání trestu za svolávání pokojných demonstrací a zavádění zákonů kriminalizujících činnost a financování úředně neschválených skupin, omezování svobody pohybu, zejména pro bývalé politické vězně, jejichž občanská práva zůstala z velké části omezena, neprošetření vleklých se případů v politicky motivovaných řízeních, omezení politické účasti, korupce ve všech větvích vládního aparátu, tvrzení o nucených potratech a obchodu s lidmi. Zpráva pak blíže rozvádí, že mučení a jiné kruté nelidské či ponižující zacházení či trestání zákon zakazuje, avšak příslušníci výboru státní bezpečnosti (KGB), pořádkové policie a dalších bezpečnostních složek přesto své zadržené příležitostně bili, často když pracovali v utajení a v civilním oděvu. Bezpečnostní složky rovněž špatně zacházely s osobami během vyšetřování a policisté příležitostně bili osoby během zatýkání. Obránci lidských práv, opoziční vůdci a aktivisté propuštěni z věznic stále ohlašovali špatné zacházení a jiné formy fyzického a psychického týrání podezřelých během trestního či správního vyšetřování a objevovaly se početné zprávy o šikaně nových armádních rekrutů, k nimž patřilo i bití a další formy fyzického a psychického napadání. Tataž zpráva dále uvádí, že podmínky ve věznicích a vazebních zařízeních byly nadále špatné a v mnoha případech ohrožovaly zdraví a život. V zařízeních nebyl dostatek jídla, léků, teplého

oblečení a lůžkovin. Vězni měli také špatný přístup k základní či naléhavé zdravotní péči a čisté pitné vodě. Vězni si často stěžovali na nedostatečnou stravu a nekvalitní uniformy a lůžkoviny, někteří bývali političtí vězni hlásili psychické týrání a sdílení cel s vězni odsouzenými za násilné trestné činy či nakaženými infekčními chorobami. Problém představoval přeplnění vazebních zařízení a věznic obecně. O něco lepší byly celkově podmínky uvězněných žen a mladistvých než podmínky uvězněných mužů. Mimo řadu dalších nedostatků zpráva uvádí korupci ve věznicích, kdy pozorovatele uváděli, že na úplatcích vězeňskému personálu či na politické příslušnosti vězně často záviselo jeho podmíněné propuštění. V další části se zpráva zmiňuje o svévolném zatýkání či věznění, které právní úprava omezuje, avšak toto omezení vláda nerespektovala. Státní orgány nadále zatýkaly či uvěžňovaly osoby z politických důvodů a používaly správní opatření k uvěznění politických aktivistů v době před protesty a dalšími veřejnými akcemi, během nich i po nich. V další části pak pojednává o odepření spravedlivého veřejného soudního procesu, svévolném nebo nezákonném zasahování do soukromého a rodinného života, porušování nedotknutelnosti obydlí nebo porušování listovního tajemství.

10. Se zřetelem ke shora uvedenému krajský soud uzavírá, že závěr žalovaného o tom, že v období od udělení doplňkové ochrany žalobkyni došlo v Bělorusku k podstatnému vývoji v zahraničně politickém směřování země a dochází k postupnému sbližování se zeměmi západu, což se podle žalovaného pozitivně projevuje právě v oblasti dodržování lidských práv, je ve světle použitých informací o zemi původu žalobkyně nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost. Pro tuto vadu řízení krajskému soudu nezbylo, než napadené rozhodnutí žalovaného zrušit podle ust. § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc mu vrátit podle odst. 4 téhož ustanovení k dalšímu řízení. Krajský soud přitom v této věci rozhodl se souhlasem účastníků řízení bez jednání v souladu s ust. § 51 odst. 1 s. ř. s.
11. Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť v řízení úspěšné žalobkyni žádné prokazatelné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 17. února 2020

JUDr. Petr Indráček

samosoudce